Obsah

1 ÚVOD 8
1.1 Historický kontext, klíčové pojmy a otázky 11
1.2 Metodologie, struktura textu a pramenná základna 21

2 ZÁPAS MLADÉHO ČLOVĚKA O AUTENTICITU VÍRY NA PŘELOMU 19. A 20. STOLETÍ 27
2.1 Sociální zázemí a vliv starších tradic 27
2.2 Náboženské vzdělávání a výchova mládeže 34
2.3 Volba životního povolání 43
2.4 Touha po obnově církve a kněžského povolání 51

3 PŮSOBENÍ ANTONÍNA LUDVÍKA STŘÍŽE VE STARÉ ŘÍŠI JAKO PŘÍKLAD LAICKÉHO ANGAŽMÁ V CÍRKVI 54
3.1 Možnosti a hranice laického angažmá v církvi na počátku 20. století . . . 54
3.2 Působení Antonína Stříže ve Staré Říši 57
3.2.1 Charakteristické rysy Florianovy obnovy 58
3.2.2 Střížovo místo ve starořížské komunitě 63
3.2.3 K Římu: papežství, ultramontanismus, církevní otcové a svatí 68
3.2.4 „Kněz ničemný“ a „kněz věrný“ Obraz kněžství u Josefa Floriana a jeho spolupracovníků 75
3.2.4.1 Nynější „ničemní kněží“ 77
3.2.4.2 „Kněz věrný“. 84
3.2.5 Velká válka jako duchovní otřes 93

4 SEMINÁRNÍ FORMACE 100
4.1 Proměna motivací provázejících volbu kněžského povolání a vstup do semináře 100
4.2 Seminární řád 110
4.3 Spirituál, spirituální formace a obraz ideálního kněze 115
4.3.1 Role spirituála a spirituální formace 115
4.3.2 Obraz ideálního kněze 120
4.3.2.1 „Ukřižován býti má světu a svět jemu“ 120
4.3.2.2 Anděl, nebo ďábel? 123
4.3.2.3 Stavovská výlučnost, samota kněze a závazek celibátu . . . 125
4.3.2.4 Vztah kněze k laikům, kněz a žena 128
4.3.2.5 Ideál versus realita 130
4.4 Osobnosti teologického učiliště 135
4.5 Alumnát jako inspirativní prostředí?. 141

4.6 Formace v římském Bohemicu 150
4.7 Obřad svěcení a primiční slavnost 154

5 KAŽDODENNÍ ŽIVOT KNĚŽÍ A FARNÍ PASTORACE NA VENKOVĚ, MALOMĚSTĚ A MĚSTSKÉ PERIFERII V PRVNÍ POLOVINĚ 20. STOLETÍ 158
5.1 Základní parametry kněžské každodennosti na přelomu 19. a 20. století 159
5.2 Pastorace ve venkovské farnosti: příklad Rouchovan a přifařených obcí 165
5.3 Pastorace v maloměstské farnosti: příklad Nového Strašecí ve středních Čechách 171
5.4 Pastorační působení na periferii města: příklad Židenic a Zábrdovic 174

6 ROK 1918, ZROD REPUBLIKY A KNĚŽSKÉ REFORMNÍ HNUTÍ 188

7 EMANUEL MASÁK: UMÍRNĚNÝ MODERNISTA 196
7.1 Vyjít vstříc „duši moderního člověka“ 197
7.2 Kněžské reformní hnutí v brněnské diecézi 211
7.3 Spor o dědictví Katolické moderny 224
7.4 Apoštolát knihy? 232
7.5 Trpělivé katechetické působení na brněnské periferii 237
7.6 Péče o kněžskou stavovskou paměť 247

8 ANTONÍN LUDVÍK STŘÍŽ: „KNĚZ VĚRNÝ“? 258
8.1 Kněz dárcem pramene duchovního života 259
8.2 Střížova péče o kněžskou spiritualitu 268
8.2.1 Spirituální formace bohoslovců po roce 1918 268
8.2.2 „Já jsem kněz věčnosti“. 274
8.3 „Zázrak“ jako pastorační nástroj 280
8.4 Vztah kněží a laiků v kontextu pozdní ultramontánní zbožnosti 295
8.5 „Ritus katolický mnohem více podmaňuje srdce než jalové dokazování“ 299
8.6 Kněžská identita a vliv různých pastoračních rolí: Stříž kanovníkem na Vyšehradě 306
8.7 Antonín Ludvík Stříž versus staroříšský „kněz věrný“ 313

9 DOMINIK PECKA: CHARISMATICKÝ VŮDCE MLÁDEŽNICKÉHO HNUTÍ 326
9.1 Nový typ kněžství 327

9.1.1 Kněz pedagog, rádce mladých a propagátor mládežnického hnutí . . . 327
9.1.2 Nové formy pastorace . . . 333
9.1.2.1 Časopis *Jitro* . . . 333
9.1.2.2 Studentské hnutí . . . 336
9.2 Popularizace jako nástroj pastorace . . . 344
9.2.1 Popularizátor církevní nauky . . . 347
9.2.2 Popularizátor vědy . . . 353
9.2.3 Román jako výchovný prostředek . . . 358
9.3 Poctivé hledání „tváře člověka“ . . . 362
9.3.1 Průvodce mladých ve střetu ideologií . . . 363
9.3.2 Člověk: filosofická antropologie . . . 367
9.4 Nositelé duchovní obnovy 30. let . . . 372

10 ZÁVĚR ŽIVOTA, VZNIK MÝTU A JEHO TRADOVÁNÍ . . . 380
10.1 Kněžské působení na sklonku života a v prostředí komunistického režimu . . . 381
10.1.1 Vzkříšení apoštolátu knihy . . . 381
10.1.2 Naplnění snu o „stařičkém bílém pastýři“ . . . 384
10.1.3 Připravenost zůstávat druhým nablízku za všech okolností . . . 388
10.1.3.1 Knězem po únoru 1948 . . . 389
10.1.3.2 Vězeňský román . . . 394
10.1.3.3 Kněžský život za mřížemi . . . 395
10.1.3.4 Kněz bez státního souhlasu . . . 400
10.1.3.5 Završení pastoračního díla . . . 402
10.2 Smrt kněze, vznik mýtu a jeho tradování . . . 411

11 ZÁVĚR . . . 421

SUMMARY . . . 426

BIBLIOGRAFIE . . . 428

SEZNAM A ZDROJE VYOBRAZENÍ . . . 446

JMENNÝ REJSTŘÍK . . . 449